

A pahalgami terrortámadás háttere és forgatókönyvei

Trembeczki Zsolt & Csicsmann László

A PAHALGAMI TERRORTÁMADÁS HÁTTERE ÉS FORGATÓKÖNYVEI

Trembeczki Zsolt, kutató, MKI
Csicsmann László, vezető kutató, MKI

A Kasmír fölötti indiai uralom ellen küzdő fegyveresek 2025. április 22-én kivégeztek huszonhat polgári személyt az India és Pakisztán között vitatott régió egyik turisták által gyakran látogatott pontján. A támadásra válaszul India, amely régóta a területén működő terrorista szervezetek támogatásával vádolja nyugati szomszédját, felfüggesztette az évtizedek óta, háborúkon átívelően fennálló folyóvíz-megosztási szerződést, mely lépés alapjaiban veszélyezteti Pakisztán gazdaságát és népeségtartó képességét. Az indiai média, a pakisztáni hírszerzés és a világ elemzői komoly lehetőségként fontolgatják, hogy India hamarosan megtorló csapásokat végez a tűzszüneti vonal pakisztáni oldalán. Bár ez a forgatókönyv valószínű, a teljeskörű háborús eszkaláció valószínűsége azonban továbbra is alacsony.

Az események röviden

Fegyveres támadók 2025. április 22-én kivégeztek huszonhat – jórészt belföldi, hindu vallású – turistát az India és Pakisztán között vitatott Dzsammu és Kasmír régió India által ellenőrzött részén, a turisták által gyakran látogatott Baisaran-völgyben, Pahalgam városa közelében. A támadást az indiai uralom ellen küzdő The Resistance Front (TRF; Ellenállási Front) csoport vállalta magára, melyet széles körben a pakisztáni központú Lashkar-i Tayba (Isten Hadserege) terrorszervezet helyi leágazásának tartanak, és amely 2019-ben, Dzsammu és Kasmír Indián belül korábban élvezett [autonómiájának felszámolása](#) után – de a fegyveres ellenállás [hosszú hagyományát](#) folytatva – jött létre. Ez volt a régióban lezajlott legsúlyosabb támadás a 2019-es pulwamai eset óta; a legtöbb hasonló merénylettől megkülönbözteti továbbá, hogy áldozatai az indiai biztonsági erők személyzete helyett polgári személyek voltak. Április 24-én, a támadást követő indiai biztonsági műveletek során egy indiai katona életét vesztette a dzsammu és kasmíri Udampur városában.

Indiai–pakisztáni kapcsolatok a kasmíri erőszak árnyékában

Az Indiát kormányzó hindu nacionalista erők 2014-es hivatalba lépésekor aggodalom tárgya volt az indiai–pakisztáni eszkaláció növekvő valószínűsége, de Narendra Modi miniszterelnök kormányainak politikáját nem a differenciálatlan kardcsörtetés jellemezte. A szomszédságot előtérbe helyező („Neighbourhood First”) politika részeként Modi – meglepetésre – más régióbéli országok vezetőivel egyetemben Nawaz Sharif pakisztáni miniszterelnököt is meghívta első, 2014-es beiktatására, 2015-ben pedig a Dél-ázsiai Regionális Együttműködési Szervezet (South Asian Association for Regional Co-operation, SAARC) éves csúcstalálkozója alkalmából maga látogatott el az India történelmi ellen-

felének tekintett Pakisztánba.

A pakisztáni polgári kormányzat irányába tett gesztusok fontossága nem lebecsülendő, eredményeinek fenntarthatóságát azonban beárnyékolta, hogy India [nem hajtott végre hasonló nyitást](#) a pakisztáni politikát leginkább meghatározó hatalmi csoport, a hadsereg felé. Mindeközben az indiai–pakisztáni kapcsolatoknak a kasmíri biztonsági helyzet alakulásától való függősége is fennmaradt. Amikor 2016-ban, Uri városa közelében a pakisztáni központú Jaish-e-Muhammed terrorszervezet támadást hajtott végre egy indiai katonai támaszpont ellen, India a SAARC éves találkozójának elhalasztásával és Kasmír pakisztáni ellenőrzésű oldalán lévő terrorista célpontok elleni célzott légitámadásokkal válaszolt. A 2019-es pulwamai támadásra (az évezred eddigi legvéresebb ilyen merényletére) válaszul az Indiai Légierő már egyenesen a Pakisztán nemzetközileg elismert területén lévő Balakot közelében csapott le, légiharcban elveszítve egy MiG-21 típusú vadászpilótát. 2016 és 2021 között több szakaszban állandósultak az elszórt lövészváltások a Kasmírt keresztülszelő ellenőrzési vonal (Line of Control, LOC) mentén, ez idáig azonban mindkét fél tartózkodott az ezredforduló előtti teljeskörű háború (1947–48, 1965, 1971, 1999) visszatérésével reálisan fenyegető eszkalálástól. Paradox módon – [eddig](#) – a két ország nukleáris arzenálja is ebbe az irányba hatott: a tömegpusztító fegyverek árnyékában a felek tisztában voltak a radikális konfliktusélezés potenciálisan végzetes következményeivel.

India válasza a merényletre – eddig

A fent leírt stratégiai visszafogottság fényében India ezúttal adott válasza radikálisnak tűnik. A palalgami támadás másnapján India bejelentette, hogy felfüggeszti az [Indus folyórendszerének vízmegosztásáról szóló 1960-as megállapodás \(Indus Water Treaty, IWT\)](#) végrehajtását, melyet a felek a Világbank közvetítésével hoztak tető alá, és ami az indiai–pakisztáni konfliktusok történetének reménykeltő csillagaként ezidáig túlélte három teljeskörű háborút és számtalan kisebb fegyveres összetűzést. India régóta azzal vádolja Pakisztánt, hogy pénzzel, fegyverrel, kiképzéssel, infrastruktúrával, hírszerzési információkkal és időnként élőerővel is támogatja az indiai területen működő, Kasmír elszakadásáért küzdő iszlamista terrorszervezeteket, és most e támogatás felfüggesztéséhez köti az IWT-szerződés visszaállítását.

A vízügyi együttműködés felfüggesztésén túl India lezárta a két ország közötti határátkelőket, beutazási tilalmat rendelt el minden pakisztáni állampolgárral szemben, kiutasította a pakisztáni nagykövetség katonai személyzetét (köztük a védelmi attasét), és hazahívta saját, ilyen területen működő diplomatáit Iszlámábádból. Narendra Modi miniszterelnök emellett azt ígérte, [„a világ végéig is elmennek”](#), hogy „minden képzeletet felülmúlóan” megbüntessék a merénylet elkövetőit.

Modi kijelentését több elemző úgy értelmezte: India minimálisan kész ismét megtorló csapásokat végrehajtani pakisztáni ellenőrzésű területeken, és április 30-án [a pakisztáni hírszerzés is megszelőztette](#): tudomásuk szerint az indiai fegyveres erők 24–36 órán belül támadást fognak végrehajtani pakisztáni célpontok ellen. Az elmúlt napok viszonylagos eseménytelensége nem ok a nyugalomra: a 2019-es pulwamai támadást csupán tizennégy nappal később követte a balakoti indiai légicsapás. India harci kedvét növelheti, hogy szemben 2019-el, amikor légierője nem élvezett jelentős technoló-

giai fölényt pakisztáni ellenfelével szemben (létszámfölénye pedig egy teljeskörű háborút leszámítva nem lett volna kamatoztatható), az indiai oldal Rafale vadászpilótái és SCALP rakétái [ezúttal képesek volnának az indiai légtérben maradványokat csapást mérni](#) pakisztáni célpontokra. India maximális opcióit és szándékát illetően azonban tovább folyik a találgatás. Több elemzés a „háború” kifejezést [használja](#) a lehetséges forgatókönyvek némelyikére. A korábban leírt stratégiai szempontok alapján azonban nehéz elképzelni még egy az 1999-es, [egyébként limitált](#) kargili háború szintjét is elérő forgatókönyvet.

Pakisztán és a pahalgami merénylet

Pakisztán elutasítja azon vádakat, hogy India bizonyíték nélkül azt állítja, hogy részt vett a pahalgami merénylet kitervelésében és végrehajtásában. Pakisztán belpolitikája meglehetősen összetett, a nemzetbiztonsági kérdésekben a fegyveres erők, illetve a titkosszolgálat (Inter-Services Intelligence, ISI) privilégiumokkal rendelkeznek. A két állam a történelemben több alkalommal kihasználta a kisebbségi kártyát: Pakisztán a szikh szeparatizmus és a nem állami fegyveres csoportok kasmíri tevékenységét támogatta, míg India a beludzsi mozgalomnak nyújtott segítséget. Az elmúlt két évtizedben különösen két pakisztáni szervezet tevékenysége emelhető ki: a Jaish-i Muhammed (Mohamed hadserege), amely – többek között – felelős a 2019-es pulwamai merényletekért, és a már említett Lashkar-i Tayba, amely a 2008-as mumbai merényletek elkövetője. Pakisztán ezen szervezeteket még 2002-ben Pervez Musarraff elnöksége alatt terroristává nyilvánította és betiltotta, ugyanakkor kevésbé átlátható, hogy azt követően milyen pénzügyi és fegyveres támogatást kaptak bizonyos pakisztáni csoportoktól. [Az ISI az elmúlt években rendre felhasználta ezen terrorista szervezeteket saját céljainak elérésére](#), különösen az indiai Kasmír vonatkozásában.

Pakisztán a pahalgami merényletben való szerepvállalás vádját elutasítja, és az őt támogató Kínával együtt egy független nemzetközi vizsgálóbizottság létrehozását szorgalmazza. Ebbe kevésbé valószínűsíthető, hogy az indiai diplomácia beleegyezne. Ahmed Sharif Chaudry, [az ISI főigazgatója interjújában elutasította India vádjait](#), és annak adott hangot, hogy valójában Újdelhi finanszírozza a terrorista csoportokat, amelyek civilekkel szemben terveznek támadásokat végrehajtani.

[Pakisztán az elmúlt években gazdasági és politikai válsággal](#), valamint az ország stabilitását is veszélyeztető, fokozódó radikalizmussal néz szembe. Az Imran Khan 2022-es menesztésével kialakult politikai válságot a 2024-es választások sem enyhítették, ugyanakkor a fegyveres erők támogatásával a korábban ügyvivő miniszterelnök, Sebhaz Sharif koalíciós kormányt alakíthatott. Az új kormány egyik első dolga egy hétmilliárd dolláros hitelcsomag aláírása volt a Világbankkal, amelynek célja a gazdasági válság enyhítése. Emellett 2023-as és 2024-es év kiemelkedett a terrorista támadások szempontjából, amelyért elsősorban a pakisztáni tálib mozgalom, a TTP (Tehreek-i Taliban Pakistan) tehető felelőssé. [A TTP tevékenységét az új tálib kormány támogatja](#), amelynek hatására jelentős mértékben megromlottak az afganisztáni-pakisztáni kapcsolatok. Afganisztánt Pakisztán „[stratégiai mélységének](#)” nevezhetjük, ahol India térryerése minden áron megakadályozandó. A TTP 2024-ben szorosan együttműködött a beludzsi BLA (Balochistan Liberation Army) mozgalommal, amely elsősorban [a kínai célpontokkal szembeni támadásokban, merényletekben nyilvánul meg](#). Mindez hatással van a kínai-pakisztáni kapcsolatokra is, ugyanis Peking szeretné biztonságban tudni állampolgárait és beruhá-

zásait. A pahalgami merénylet kapcsán potenciálisan bekövetkező eskalációs folyamat a fentiek miatt nem áll érdekében a pakisztáni kormányzatnak. A korábbi háromszoros miniszterelnök [Nawaz Sharif](#), a Pakisztáni Muszlim Liga (PML-N) alapítója és vezetője arra figyelmeztette informálisan öccsét, a jelenlegi pakisztáni miniszterelnököt, Shehbaz Sharift, hogy el kell kerülni az Indiával való konfliktust, és megállapodásra kell törekedni.

Sebhaz Sharif azonban más pakisztáni politikussal együtt az Indus vízmegosztásáról szóló szerződés felfüggesztését casus bellinek tartja. Az egyezmény értelmében ugyanis a három nyugati folyó (az Indus, a Jhelum és a Csenáb) vízhozamának 70 százaléka Pakisztánt illeti meg, illetve a két állam közötti együttműködést irányoz elő. India rendszeresen tájékoztatja Pakisztánt a vízállásról, amely különösen a monszun időszakban kulcsfontosságú. Ezen folyók Pakisztán mezőgazdasági termelésének 80 százaléka vonatkozásában látják el az öntözést, és ebben a formában a vízhozam csökkenése könnyen destabilizálhatja a 240 millió lakosú országot. Pakisztánban a 2022-es áradások Sindh tartományban jelentős anyagi károkat okoztak. A vízügyi megállapodás felfüggesztését követően pánik tört ki a Pakisztán által ellenőrzött Kasmírban, ugyanis [a Jhelum folyó vízszintje hirtelen megemelkedett](#), amely a lakosság egy részének a biztonságos helyre való áttelepítését eredményezte. [A vízkérdésnek fegyverként való felhasználása azonban nem újkeletű](#), ugyanis a két állam a vitatott kasmíri területen több vízierőmű megvalósítását tervezi. Mindkét állam a status quo felrúgásával vádolja a másikat.

Pakisztán a vízmegosztási egyezmény felfüggesztésére válaszként felmondta a két állam által 1972-ben megkötött simlai megállapodást, amely kimondja, hogy bilaterálisan kell rendezni a konfliktust, és egyik fél sem hozhat egyoldalú intézkedéseket. A Simlai Megállapodás az ENSZ konfliktusban betöltött szerepét korlátozza, és szakértők szerint Iszlámábád megkísérelheti a kasmíri kérdést nemzetközi fórumok elé vinni. Ezzel együtt Pakisztán jelentős szerepet tölthet be a jelenlegi konfliktus de-eszkalálásában, ahogy arra 2019-ben sor került. A 2019-es válság szimbólumává vált az az indiai katona, akit Pakisztánban elfogtak, de ennek ellenére épségben visszaadtak.

A külső hatalmak lehetséges szerepe a konfliktusban

A fentiekből kitűnik, hogy mind a pahalgami merénylet léptéke és áldozatainak összetétele, mind az arra adott indiai diplomáciai válasz kirívó a korábbi hasonló támadásokhoz és azok utóéletéhez képest. Mindezzel együtt, pusztán a két ország képességeiből és érdekeiből kiindulva egy limitált, az ellenőrzési vonal menti összetűzés valószínűsége magas, ennél nagyobb mértékű eskalációé viszont alacsony.

Az elmúlt évtized indiai–pakisztáni összetűzéseire képest a leginkább aggodalomkeltő tényező a nemzetközi környezet változása. Míg a korábbiakban számítani lehetett arra, hogy más jelentős hatalmak érdemi moderáló hatást gyakorolnak a felekre, ennek esélye ezúttal csekély. Az Egyesült Államok és Kína ugyan egyaránt [de-eszkalációra szólította fel](#) a feleket, nehéz azonban elképzelni, hogy az Indiát Kína ellen fontos stratégiai partnerének tekintő, legfelső politikai szinten a Modi-kormányzat iránt mély szimpátiát érző amerikai vezetés érdemi nyomást gyakoroljon Újdelhire. Hasonlóképpen, bár Kína Pakisztán hagyományos szövetségese, és hajlandó lehet bizonyos fokú nyomásgyakorlásra, Peking lelkesedése jelentős pakisztáni beruházásai iránt [lejtmenetben van](#), külpolitika-formálóit

lefoglalja a [kínai–amerikai vámháború](#), egy Pakisztánt léteben nem fenyegető konfliktus esetén pedig valószínűtlen, hogy feladná az Indiával 2024 végén, évek terméketlen próbálkozása után elkezdődött [óvatos normalizálódást](#).

Mindezek fényében a legvalószínűbb közeljövőbeni forgatókönyv a 2019-es légicsapásnál nagyobb léptékű indiai válaszcsapás-sorozat a kasmíri ellenőrzési vonal pakisztáni oldalán (és esetleg Pakisztán nemzetközileg elismert területén), melyet, ha India a műveleteket sikerként tud kommunikálni, akár az IWT-egyezmény helyreállítása is követheti. Ennél szélesebb körű eszkaláció esélye a korábbi eseteknél nagyobb, de összességében véve továbbra is csekély.